

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ**

ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР КОМИТЕТІ

**АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ОРТАЛЫҒЫ**

**Күзет-өрт сигналы берілген кезде
ұйымдарда дайындық және жаттығулар
өткізуге арналған
ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР**

Алматы - 2018 жыл

Күзет-өрт сигналы берілген кезде ұйымдарда дайындық және жаттығулар өткізуге арналған әдістемелік нұсқаулар

Осы «Күзет-өрт сигналы берілген кезде ұйымдарда дайындық және жаттығулар өткізуге арналған әдістемелік нұсқаулар» оқу құралы жоспарлауға, дайындауға және жаттығулар өткізуге, сондай-ақ ұйымдардың басшы құрамы мен қызметкерлерін өрт қауіпсіздігі шараларын қадағалау бойынша оқытуға арналған.

«Әдістемелік нұсқауларды» жергілікті жағдайларды, ұйымдардың орналасу ерекшеліктерін, болуы мүмкін ТЖ-ны, сондай-ақ басшы құрам мен қызметкерлердің экстремальды жағдайларда әрекет етуге дайындық деңгейін ескере отырып, оқу құралы ретінде қабылдауға болады.

«Күзет-өрт сигналы берілген кезде ұйымдарда дайындық және жаттығулар өткізуге арналған әдістемелік нұсқаулар» Азаматтық қорғау республикалық оқу-әдістемелік орталығының Ғылыми-әдістемелік кеңесінде қаралды және (30.01.2018 жылғы №5 шешім) бекітілді.

«Әдістемелік нұсқауларды» дайындауға және шығаруға Азаматтық қорғау республикалық оқу-әдістемелік орталығы қызметкерлері қатысты, авторы және орындаушы Х. А. Құлымбетова – аға оқытушы; жалпы басшылық жасаған және редакциялаған АҚ РОӨО директоры – Е. Н. Мельников; техникалық редакторы – Е. Б. Адильбаева – бас маман; мемлекеттік тілге аударған – З. А. Ашинова – бас маман.

Бұл оқу құралының Әділет министрлігі 12 сәуір 2018 жылы берген № 1062/1 авторлық құқыққа куәлігі бар.

Действия санитарного поста по вводной «Оказание первой помощи пострадавшим» (алгоритм действий указан в пункте 3.3) _____

Третий этап:

Действия персонала организации по вводной «Эвакуация» (алгоритм действий указан в пункте 3.4) _____

VIII. РАЗБОР ТРЕНИРОВКИ:

Начальник штаба тренировки _____
(ответственный за тренировку)

IV. МЕСТО ПРОВЕДЕНИЯ ТРЕНИРОВКИ:

_____.

V. НА ТРЕНИРОВКУ ПРИВЛЕКАЮТСЯ:

- руководящий состав и персонал объекта;
- служба охраны организации;
- пожарный расчет;
- санитарный пост;
- аварийно-техническая группа организации.

VI. ЧАСТНАЯ ОБСТАНОВКА (вводная):

_____ час _____ мин. _____ 201_ года во время рабочего дня сработала охранно-пожарная сигнализация _____.

VII. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕНИЯ ТРЕНИРОВКИ:

Первый этап:

Действия по вводной дежурного службы организации при срабатывании охранно-пожарной сигнализации (алгоритм действий указан в пункте 3.1) _____.

Второй этап:

Действия пожарного расчета организации по вводной: «Локализация и ликвидация пожара» (алгоритм действий указан в пункте 3.2) _____.

Мазмұны

1. Жалпы ережелер.....	4
2. Эвакуациялық шығуға және эвакуация жолдарына қойылатын негізгі өрт қауіпсіздігі ережелерінің және нормаларының талаптары.....	6
3. Күзет-өрт сигналы берілген кездегі персоналдардың әрекеттері.....	10
4. Жаттығулардың нәтижелерін талдау және қорытындыларын шығару.....	14
5. Нормативтік-құқықтық актілер тізімі.....	16
6. № 1 және № 2 қосымшалар.....	18

1. Жалпы ережелер

Өрт – адамдардың өмірі мен денсаулығына зиян, жеке және заңды тұлғаларға, қоғам мен мемлекеттің мүдделеріне материалдық шығын келтіретін бақылаусыз жану.

Өрт төтенше жағдайлардың бір түріне жатады, ол жиі туындап отырады және ол әрбір адамның басына келуі ықтимал. Алайда заманауи әдістердің, жүйелер мен құрылғылардың арқасында бүгінгі таңда өрт сияқты қауіпті жаумен тиімді күресуге болады.

ҚР «Азаматтық қорғау туралы» Заңының 16-бабына сәйкес, әрбір ұйымда өртке қарсы үгіт жүргізілуі тиіс, сондай-ақ аталған ұйымдардың жұмысшыларын өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту қажет.

Оқу – оқу-үйрену және жаттығуды қарастырады. ҚР «Азаматтық қорғау туралы» Заңының 18-бабына сәйкес, әрбір жеке тұлға үйренулерге және жаттығуларға қатысуы тиіс.

Азаматтық қорғау саласындағы жаттығу (объектілі жаттығу) – ұйымның басшы құрамы мен қызметкерлерін оқытудың негізгі нысанының бірі болып табылады, оның барысында дағдыға машықтанады және іс жүзінде тәжірибе жинайды, әр түрлі төтенше жағдайларда олардың дайындығы тексеріледі.

Жаттығудың әр алуан түрі бар. Әрбір жаттығу барысында ұйымның персоналы ТЖ туындау қауіпі және туындауы кезіндегі өзінің жасауы тиіс іс-әрекетін дайындай-

Приложение 2

У Т В Е Р Ж Д А Ю
Руководитель организации
« ____ » _____ 201_ года

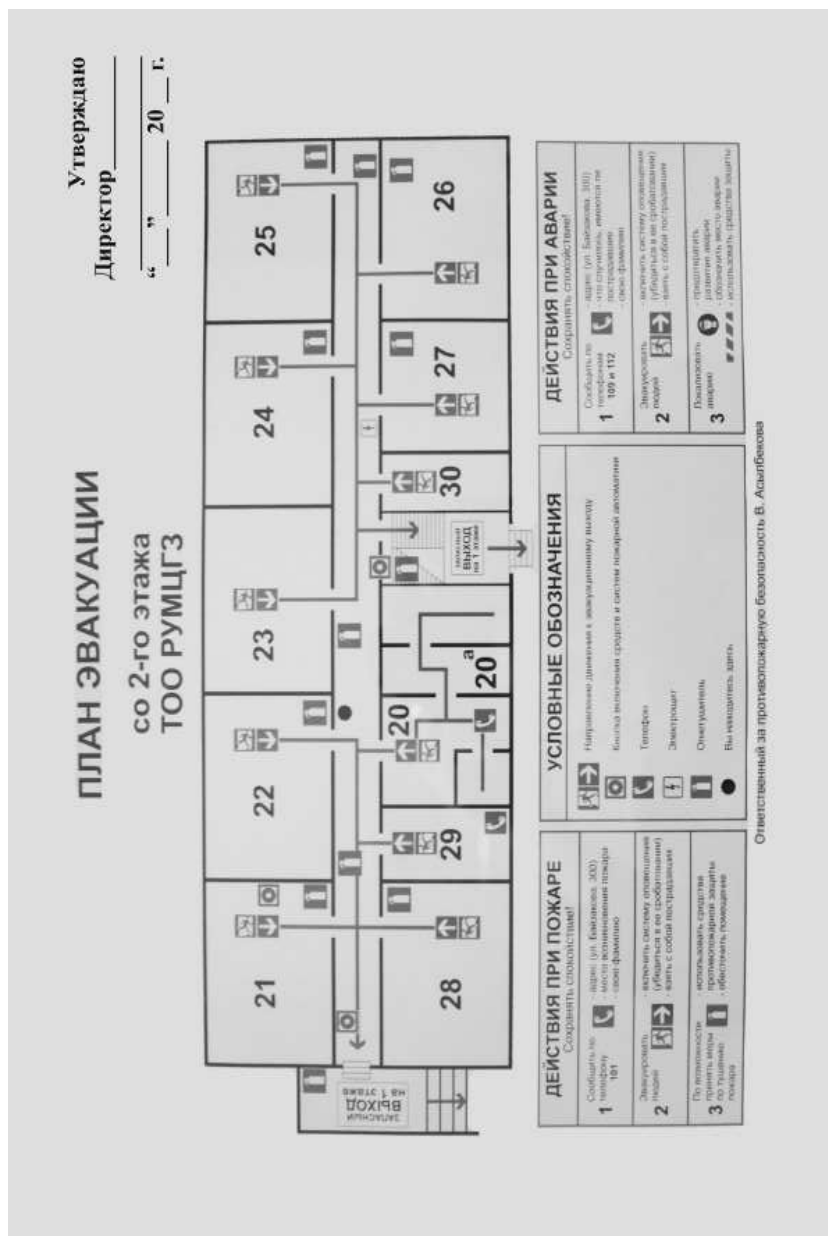
П Л А Н **подготовки и проведения тренировки**

I. ТЕМА ТРЕНИРОВКИ: «Действия объектов формирования гражданской защиты и персонала при срабатывании охранно-пожарной сигнализации, организация их взаимодействия».

II. ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ И СРОКИ ПРОВЕДЕНИЯ: 1 час (с _____ часов _____ 201_ года)

III. ЦЕЛИ ТРЕНИРОВКИ:

1. Проверить готовность и действенность охранно-пожарной сигнализации организации.
2. Проверить готовность и действия службы охраны организации при угрозе и возникновении пожара.
3. Отработать вопросы эвакуации персонала при срабатывании охранно-пожарной сигнализации по плану эвакуации.
4. Отработать практические действия и слаженность пожарного расчета и санитарного поста организации, согласно функциональных обязанностей.
6. Формировать психологическую готовность персонала, объектов формирования гражданской защиты на экстремальные ситуации.

ды, сондай-ақ әр түрлі басқа да кездейсоқ жағдайларға дайындық әрекеттері әзірленеді. Осындай жаттығулардың бірі – «Күзет-өрт сигналы берілген кездегі ұйымдардың қызметкерлерінің әрекет етуі».

Осындай тренингтің ашылуының бірі – «Өрт-күзет сигналы берілген кездегі ұйымдардың қызметкерлерінің әрекет етуі» болып табылады.

Жаттығулардың негізгі мақсаты – бұл персоналдың дайындығын тексеру және қолдау көрсету, Азаматтық қорғау объектілі құрылымдарының өзара әрекеттесітігі. ҚР ІІМ №387 «Азаматтық қорғау құрылымдарын құру, ұстап тұру, материалдық – техникалық қамтамасыз ету, дайындау және тарту ережесі» туралы бұйрығына сәйкес, әр түрлі АҚҚ объектілі деңгейде құрылады; алайда: өртке қарсы, медициналық көмек және байланыс сияқты АҚҚ барлық ұйымдарда құрылады. Жаттығу барысында, жоғарыда аталған АҚҚ-лар өртті сөндіру және оқшаулау, адамдарды эвакуациялау кезінде өзара әрекет ету мәселелерін әзірлеу керек.

ҚР ІІМ 23 06. 2017 №439 бұйрығымен бекітілген «Өрт қауіпсіздігіне жалпы талаптар» техникалық регламент талаптарына сәйкес, күзет-өрт дабылы өртке қарсы жүйенің құрамдас элементтерінің бірі болып табылады. 2014 жылғы 9 қазанда №1077 Үкімет Қаулысымен бекітілген «Өрт қауіпсіздігі ережесіне» сәйкес, ұйымдар өрт кезінде (№ 1-қосымша) көшіру жоспарын алдын ала әзірлеуі, өрт кезіндегі әрекеттер бойынша жаттығулар өткізуі тиіс, соның ішінде күзет-өрт дабылы берілген кез-

де, қауіпті аймақтан қауіпсіз аймаққа көшіру жолдарын анықтауы керек.

Аталған «Әдістемелік нұсқауларда» күзет-өрт сигналы берілуімен байланысты, кіріспені әзірлеу жөніндегі объектілі жаттығуларды өткізу тәртібі анықталған.

2. Эвакуациялық шығуға және эвакуация жолдарына қойылатын негізгі өрт қауіпсіздігі ережелерінің және нормаларының талаптары

2.1. Эвакуация жоспары

Эвакуация жоспары – алдын ала әзірленген жоспар (1-қосымша), онда эвакуация жолдары, бағыттары, эвакуациялық және авариялық шығулар көрсетілген, адамдардың мінез-құлық ережесі, төтенше жағдайлар шарттарындағы әрекеттердің тәртібі және жүйелілігі белгіленген. ҚР Үкіметінің 2014 жылғы 9 қазандағы № 1077 «Өрт қауіпсіздігі ережесі» туралы Қаулысын басшылыққа ала отырып, мекемелер мен ғимараттардағы (тұрғын үйден басқа) бір мезгілде бір қабаттағы адамның саны 10 адамнан артық болса, өрт шыға қалған жағдайда әкімшілік адамдарды эвакуациялау жоспарын әзірлейді. Эвакуациялау жоспарында графикалық және мәтіндік бөліктер болуы тиіс.

Графикалық бөлікте мекемелер немесе ғимараттардың эвакуациялық шығуы, ғимараттың немесе құрылымның орналасуы (баспалдақтардың айналасы, сыртқы ашық баспалдақтар, тікелей сыртқа шығу) көрсетіле отырып, қабаттар бойынша (секторлар бойынша) кіргізу, сондай-ақ қол өрт хабарлағышы кнопкасы, телефон аппараттары, өрт сөндіру құралдары (өрт крандары, өрт сөндіргіштер) символдық көрсетіледі.

А также дополнительная литература:

1. «Рекомендации по проведению учений и тренировок, а также обучения должностных лиц гражданской защиты и работающего персонала организаций действиям в условиях ЧС» согласованы Управлением гражданской обороны КЧС МВД РК за № 29-5-1/167 и от 20.01.2016.

2. «Методические рекомендации по подготовке и проведению тренировок в организациях при возникновении аварии на соседнем химически опасном объекте, использующем в производстве СДЯВ» согласованы с Управлением ГО КЧС МВД РК.

**Список
нормативно-правовых актов,
на основании которых разработаны
«Методические рекомендации»**

1. Закон РК «О гражданской защите» от 11.04.2014 года № 188-V ЗРК;
2. Постановление Правительства Республики Казахстан «Правила пожарной безопасности» от 9 октября 2014 года № 1077;
3. Правила информирования, пропаганды знаний, обучения населения и специалистов в сфере гражданской защиты. Утверждены приказом МВД РК от 20.12.2015 года № 381. (Правила дополнены Приложением от 14.11.2016 № 1057);
4. Приказ МВД РК от 16 сентября 2015 года № 777 «Правила обучения работников организаций и населения мерам пожарной безопасности и требования к содержанию учебных программ по обучению мерам пожарной безопасности»
5. «Правил организации тушения пожаров» Приказ МВД РК от 26 июня 2017 года № 446;
6. Технический регламент «Общие требования к пожарной безопасности» Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 23 июня 2017 года № 439;
7. Технический регламент «Требования к безопасности пожарной техники для защиты объектов» Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 23 июня 2017 года № 438;
8. Технический регламент «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами автоматического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре» Приказ МВД РК от 11 ноября 2016 года № 1111.

Мәтіндік бөлікте адамдарды эвакуациялау тәртібі және жүйелілігі, қызмет көрсетуші персоналдың міндеттері, сондай-ақ өрт туралы хабарлау бойынша тартылған күштер және эвакуациялық шығуға адамдар қозғалысын ұйымдастыру нақты баяндалады. Эвакуация жоспарына әзірлек кезінде өрт туындауының, оның өршіп жайылу сипатының барынша ықтимал орындарынан адамдарды ғимараттардан эвакуациялаудың бірнеше нұсқасы (3-5) қарастырылады.

Эвакуация жоспарының мәтіндік бөлігінің әрбір нұсқасында:

1. өрт туралы адамдарды хабарлау жүйесін ұйымдастыру;
2. қызмет көрсететін персоналдар тұлғасының, сондай-ақ эвакуацияға тартылатын қосымша күштер саны;
3. эвакуациялық бағыттар;
4. соңғы бағыттар (эвакуацияланатындарды бытыратып орналастыру, қажет болған жағдайда оларға медициналық көмек көрсету тәртібі);
5. арнайы жабдықтарды, сондай-ақ өрт сөндірудің автоматты қондырғысын, ішкі телефон байланыстарын, радиостанцияларды пайдалану тәртібі көрсетіледі.

Жоспардың графикалық бөлігінде эвакуация кезіндегі адамдардың қозғалыс бағыты (эвакуациялық шығулар бағытының тілшемен жасыл түсті тұтас сызық) көрсетіледі. Эвакуация жоспарында эвакуацияның қосалқы жолдары (жасыл түсті сынық сызықпен) көрсетіледі. Эвакуация жоспары (графикалық және мәтіндік бөліктері) көрнекі түрде ресімделеді және ғимараттардағы өрт постына немесе қызмет көрсететін персоналдың тәулік бойы кезекшілік ететін басқа орындардағы көрінетін жерге, сондай-ақ объекті бастығының отыратын орнына ілінеді. Графикалық бөлігінде шартты таңбаларды тарау *эвакуация жоспарының астында мемлекеттік және*

орыс тілдерінде көрсетіледі.

Эвакуация жоспарын ұйымдардың, объектілердің басшылары бекітеді. ҚР ІІМ 2015 жылғы 16 қыркүйектегі №777 «Ұйымдардың қызметкерлері мен халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту қағидаларын және өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар» туралы бұйрығына сәйкес, адамдар жаппай жиналатын объектілерде эвакуация жоспарларын әзірлеу жөніндегі практикалық жаттығуларды әзірлеу жарты жылдан сиретпей өткізілуі тиіс.

Өртті өшірудің және оқшаулаудың уақытша параметрлері ең алдымен хабарландыру жүйесінің дер кезінде әрекет етуімен байланысты. Қазіргі таңда өртті дер кезінде анықтайтын және ол туралы ескертетін, өрт дабылдарын қолдануға кеңінен пайдаланады, бұлардың көпшілігі сонымен қатар өрт сөндірудің автономды басқаруына мүмкіндік береді, оларды объектілерде пайдалануға болады. Арнайы датчиктердің жағдайын үзіліссіз бақылайтын, түтіннің пайда болуын, жалынның ашық ошақтарын, температураның көтерілуін сезінетін өрт дабылының әрекет ету принципіне негізделген. Ұйымның әрбір басшысы, ҚР ІІМ 2016 жылғы 11 қарашадағы № 1111 «Ғимараттарды, мекемелерді және құрылыстарды автоматты өрт сөндіру жүйелерімен және автоматты өрт дабылдарымен хабарландырумен жабдықтау жөніндегі талаптар және өрт

жарной опасности объекта и повышающих уровень безопасности обслуживающего персонала.

Разбор тренировки должен проводиться в следующей последовательности:

- руководитель сообщает цели, задачи и программу проведенной тренировки;

- лицо, ответственное за тренировку, докладывает о действиях персонала, и даёт свою оценку с анализом ошибок;

- руководитель тренировки в ходе разбора может требовать объяснение от любого лица, участвующего в тренировке.

В заключение разбора руководитель организации подводит итоги и даёт оценку проведенной тренировке, а также индивидуальную оценку всем ее участникам.

8. Действия руководителей подразделений – отделов, цехов, классных руководителей – это проверка наличия своих подчиненных, доклад руководителю объекта о наличии персонала.

При организации эвакуации необходимо помнить о поражающих факторах пожара и принять меры к исключению поражения от них (использование средств защиты органов дыхания, способов преодоления задымленных участков и небольших участков открытого огня).

В тех случаях, когда при проверке наличия обнаружилось отсутствие кого-либо, необходимо организовывать его поиски. Поиск ведут группой (двумя-тремя человеками) и в связке для взаимной безопасности. Необходимо помнить, что кто-нибудь от страха может забраться в любое на их взгляд безопасное место (в шкаф, под рабочий стол, спрятаться в нишах и т.п.) и даже от испуга не откликаться на их зов. Поэтому при поиске проверяются все закоулки и скрытые места. Поиск прекращается лишь после того, когда тщательно проверены все помещения и точно установлено, что там никого нет.

Если вдруг по замыслу учения обнаружили в горящем помещении кого-нибудь, который сам может передвигаться необходимо накинуть на него увлажненную ткань или любое подручное средство, чтобы исключить возможность ожогов, рот и нос закрывают мокрым платком, шарфом, косынкой и т.п. и взяв за руку выводят в безопасное место.

4. Подведение итогов тренировки

Разбор тренировки производится для оценки правильности действий при эвакуации людей и ликвидации пожара, предусмотренных темой тренировки, а также для выработки мероприятий, способствующих снижению по-

казінде адамдарды эвакуациялауды басқару» техникалық регламент бұйрығын басшылыққа алып, өрт қауіпі және туын-дауы кезінде қауіпсіздіктің талап ететін деңгейін алдын ала қамтамасыз етуі тиіс.

2.2. Күзет-өрт сигналы

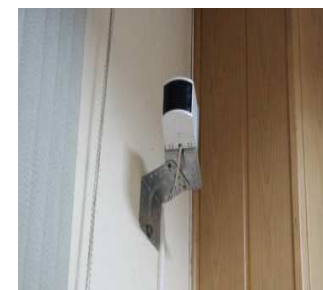
Күзет-өрт сигналы (КӨС) – бұл автоматты өрт сөндіру және өрт туралы хабарлау жүйесі үшін дабылдарды басқаратын құрылымдар мен объектілердің жануы туралы дер кезінде хабарлауға арналған техникалық құралдар кешені.

Негізгі мақсат – адам өмірін сақтап қалу!

Күзет-өрт сигналының қызметі:

- 1) өртті табу;
- 2) ақпараттарды өңдеу және хаттамалау;
- 3) дабылдың басқарушы сигналдарын қалыптастыру;
- 4) команданы өрт сөндірудің және түтіннен тазартудың, өрт туралы хабарлау жүйелерін, технологиялық, электротехникалық және объектілердің өзге инженерлік жабдықтарының автоматты қондырғыларын қосуға қалыптастыру.

Физикалық параметрлерді бақылау принципі бойынша Күзет-өрт сигналының өрт хабарлағышы түтіндік, жылы өрт датчиктері, су ағызу датчиктері, улы немесе табиғи газ ағызу датчиктері болып бөлінеді.

3. Күзет-өрт сигналы берілген кездегі персоналдардың әрекеттері

Жаттығу өткізілетін күні ұйымның басшысы мәжілісте оның дайындығы туралы жауапты тұлғаны тыңдайды. Барлық лауазымды тұлғалармен уақыты, жеткізу тәртібі және тәжірибелік бөлікті әзірлеуге оқу кіріспелері (өкімдері) мазмұны мен жеткізу тәртібі келісіледі және нақтыланады.

«Жаттығу өткізу жоспарына» сәйкес (2-қосымша) ұйымның ғимаратына орнатылған сигнал бойынша жаттығудың практикалық сағаты басталады. Өрт сигналының заманауи жүйесіне хабарландыру құралдары кешені, атап айтқанда дыбыстық, сөздік және жарықтық хабарландыру кіреді:

***«Назар аударыңыздар! Өрт дабылы!
Тез арада ғимараттан шығыңыздар!».***

3.1. Өрт хабарлағышы жұмыс істеу кезіндегі ұйым кезекшісінің әрекеті

Өртті немесе жану белгілерін (түтіннің, жанудың иісі, жоғары температура және т.б.) байқаған ұйымның кезекшісі келесі тәртіппен әрекет етеді:

- өрт шыққан орынды анықтайды;

3.3. Действия санитарного поста

- вынос пострадавшего из очага пожара с помощью санитарных носилок или другими способами и средствами;
- вызов скорой медицинской помощи;
- провести осмотр пострадавшего и оценить его состояние;
- оказать первую помощь (получившим условный ожог, отравление дымом, другим травмированным по вводным тренировки).

3.4. Проведение эвакуации

1. Сотрудники организации немедленно прекращают все виды деятельности на своих рабочих местах.

2. Выключают все электроприборы и электрооборудование в помещении кабинета, аудитории, лаборатории и т.д.

3. По возможности обесточивают помещение с распределительного электрощита.

4. Организованно, не поднимая паники и не создавая заторы, следуют к эвакуационному выходу (обозначен светящимися указателями «ВЫХОД» зеленого цвета), согласно плану эвакуации.

5. При сильной задымленности прикрывают рот и нос влажной тканью.

6. Покидают здание, спускаясь с верхних этажей по лестнице, ни в коем случае не в лифте и выходят на дворовую территорию.

7. В дальнейшем выполняют указания руководителей отделов.

ного боевого расчета, используя первичные средства пожаротушения: переносные и передвижные огнетушители, оборудование пожарных кранов, ящиков с порошковыми составами (песок, перлит и т.д.), а также огнестойких тканей (асбестовое полотно, кошма, войлок и т.д.).

В боевом расчете объекта личный состав пожарного расчета закрепляется за каждым первичным средством пожаротушения и выполняет заблаговременно определенную задачу.

- при необходимости отключить электроэнергию, перекрыть водяные коммуникации, остановить работу систем вентиляции в аварийных и смежных с ним помещениях, а также выполнить другие мероприятия, способствующие предотвращению развития пожара;

- остановить и прекратить все работы в здании;

- удалить за пределы опасной зоны всех сотрудников, не участвующих в тушении пожара;

- организовывает эвакуацию и защиту материальных ценностей;

- организовывает встречу подразделений государственной противопожарной службы и оказывает им помощи при тушении пожара;

- по прибытию пожарного подразделения государственной противопожарной службы старший пожарного расчета должен проинформировать руководителя тушения пожара о конструктивных и технологических особенностях объекта, количества и пожароопасных свойствах хранимых и применяемых на объекте опасных и т. д. свойствах веществ, материалов.

- бұл туралы «101» телефонына мемлекеттік өртке қарсы қызметке қоңырау шалады (объектінің мекен-жайын, өрт шыққан жерді атау керек, сондай-ақ өзінің тегін де хабарлайды);

- объекті басшысына және өрт бөлімшесінің объекті бойынша аға өрт сөндірушісіне тез арада баяндайды;

- мүмкіндігі келгенше адамдарды эвакуациялауға, өрт сөндіруге және материалдық құндылықтардың сақталуына ат салысады;

- таза ауаны кіргізбеу үшін, терезелерді жабады;

- барлық электраспаптарын және электржабдықтарын тоқтан суырады;

- түгін иісі қатты шыққан жағдайда мұрын мен ауызды ылғалды матамен жабу керек;

- келген өрт күзеті қызметкерлерін бір-бірімен кездестіруді ұйымдастырады.

3.2. Өрт хабарлағышы жұмыс істеу кезіндегі объектілік өрт сөндірушісінің әрекеті

Аға объектілік өрт сөндірушісі, өрт орнына келген кезде мыналарға міндетті:

- мемлекеттік өртке қарсы қызметке өрттің шыққаны туралы хабарды қайталап беруге;

- адам өміріне қауіп төнген жағдайларда оларды құтқаруды жылдам арада ұйымдастыруға, бұл үшін қолда бар барлық күш пен құралды пайдалануға;

- алып жүретін және ауыспалы өрт сөндіргіштерін, өрт краны жабдықтары, ұнтақ (құм, перлит және т.б.) салынған

жәшіктерді, сондай-ақ өртке төзімді маталар (асбесті кенеп, текемет, киіз және т.б.) сияқты өрт сөндіретін алғашқы құралдарды пайдалана отырып, жауынгерлік есептемеге сәйкес, объектінің өрт сөндірушілерінің күшімен, өртті өшіру және оқшаулау бойынша жедел жұмыстарды ұйымдастыруы тиіс. Объектінің жауынгерлік есептемеге сәйкес, өрт сөндіруші жеке құрамның әрқайсысына өрт сөндіретін алғашқы құралдар бекітіліп беріледі және алдын ала белгілі бір міндеттерді орындайды.

- қажет болған жағдайда электроэнергиясын сөндіру, су коммуникациясын жабу, авариялық және сонымен аралас ғимараттардағы желдеткіш жүйелерінің жұмысын тоқтату, сондай-ақ өрттің өршуіне кедергі келтіретін басқа да шараларды орындауы тиіс;

- ғимараттағы барлық жұмысты тоқтату;
- өрт сөндіруге қатыспайтын барлық қызметкерлерді қауіпті аймақтан алысқа жіберу;

- материалдық құндылықтарды эвакуациялауды және қорғауды ұйымдастыру;

- мемлекеттік өртке қарсы қызмет бөлімшелерін кездестіруді ұйымдастыру және өрт сөндіру кезінде оларға көмек көрсету;

- мемлекеттік өртке қарсы қызмет бөлімшелері келіп жетісімен, аға өрт сөндіруші өрт сөндіру басшысына объектінің құрылымдық және технологиялық ерекшеліктері туралы, объектіде сақталатын және қолданылатын өртте қауіпті заттардың және басқа материалдардың қасиеттері туралы хабарландыруы тиіс.

- немедленно сообщает об этом по телефону «101» в государственную противопожарную службу (назвать адрес объекта, место возникновения пожара, а также сообщить свою фамилию);

- немедленно докладывает руководителю объекта и старшему объектового пожарного расчета;

- принимает по возможности меры по эвакуации людей, тушению пожара и сохранности материальных ценностей.

- закрывает окна, не допуская проникновения свежего воздуха;

- выключает все электроприборы и электрооборудование;

- при сильной задымленности необходимо прикрыть рот и нос влажной тканью;

- организывает встречу прибывших сотрудников пожарной охраны.

3.2. Действия объектового пожарного расчета при срабатывании пожарного оповещения

Старший пожарного расчета, прибыв к месту пожара обязан:

- продублировать сообщение о возникновении пожара в государственную противопожарную службу;

- в случае угрозы жизни людей немедленно организовать их спасение, используя для этого имеющиеся силы и средства;

- организовать оперативную работу по локализации и ликвидации пожара силами пожарного расчета объекта соглас-

3. Действия персонала при срабатывании охранно-пожарной сигнализации

В день проведения тренировки руководитель организации на совещании заслушивает ответственных лиц о готовности к ее проведению. Со всеми должностными лицами согласо-

вывается и уточняется время, порядок доведения и содержание учебных вводных (распоряжений) на отработку практической части.

Согласно «Плану проведения тренировки» (приложение 2) по установленному в здании организации сигналу начинается практическая часть трениров-

ки. Современная система пожарной сигнализации включает в себя комплекс средств оповещения, а именно звуковое, речевое и световое оповещение:

***«Внимание! Пожарная тревога!
Срочно всем покинуть помещения!».***

3.1. Действия дежурного организации при срабатывании пожарного оповещения

При обнаружении пожара или признаков горения (задымление, запах гари, повышение температуры и т.д.) дежурный организации действуют в следующем порядке:

- определяет помещение, в котором возник пожар;

3.3. Санитарлық постың әрекеттері

- өрт ошағында зардап шеккендерді санитарлық зембілдердің немесе басқа тәсілдермен және құралдармен шығару;

- жедел медициналық жәрдем шақыру;

- зардап шегушіні қарап тексеру және оның жағдайын бағалау;

- күрделі күйік алғандарға, түтінге уланғандарға, басқа да жарақаттанушыларға жаттығу кіріспесі бойынша алғашқы көмек көрсету.

3.4. Эвакуация жүргізу

1. Ұйымның қызметкерлері өздерінің жұмыс орындарындағы қызметтің барлық түрін тез арада тоқтатады.

2. Ғимарат бөлмелеріндегі, аудиториялардағы, лабораториялардағы барлық электр аспаптарын және электр жабдықтарын және т. б. тоқтатады.

3. Мүмкіндігінше ғимаратты тарататын электрқалқаншасымен қамтамасыз ету керек.

4. Эвакуация жоспарына сәйкес, ұйымдасқан түрде, ешқандай дүрбелең шығармай, эвакуациялық шығуға («ШЫҒУ» деп жасыл түспен жарқырап көрсетілген белгі бойынша) қарай жүру қажет.

5. Түтін иісі қатты шыққан жағдайда мұрын мен ауызды ылғалды матамен жабу керек.

6. Жоғарғы қабаттардан баспалдақ арқылы түсе отырып, ғимараттан шығады, қандай жағдай болса да лифтке кіруге болмайды.

7. Одан әрі бөлім басшыларының нұсқауларын орындайды.

8. Бөлімшелердің – бөлімдердің, цехтардың, сынып жетекшілерінің іс-әрекеттері – бұл өздерінің қол астындағыларын түгендейді, персоналдардың түгелімен бар екенін объекті басшысына баяндайды.

Эвакуацияны ұйымдастыру кезінде өрттің зақымдаушы факторлары туралы ескеру керек және олардан болатын зақымдарды болдырмау үшін (тыныс алу органдарының қорғаныс құралдарын пайдалану, түтіндеген бөліктерді және ашық өрттің шағын бөліктерін жою тәсілдерін) қолдану қажет.

Егер тексеру кезінде біреу-міреу жоқ болса, дереу оны іздестіру қажет. Іздестіруді топпен жүргізеді (екі-үш адаммен) және қауіпсіздік үшін өзара байланысып отырады. Кейбіреудің қорыққанынан көз алдындағы кез-келген қауіпсіз орынға жасырынып қалуы мүмкін екенін естен шығармау керек (шкафқа, жұмыс үстелінің астына, таушаларға, қуыстарға және т. б. жасырынады) кейде тіпті қорыққанынан дыбысқа жауап бермеуі мүмкін. Сондықтан, тексеру кезінде барлық жабық және жасырын орындарды қарау керек. Іздестіру ғимараттың барлық бөлмелері, қуыс-қуыстары тиянақты тексерілгеннен кейін және онда ешкімнің жоқ екеніне көз жеткізгеннен кейін тоқтатылады.

Егер кенеттен оқу жоспарына сәйкес, жанып жатқан ғимараттан әлде кімді тапсаңыз, ол өздігінен жүре алатын болса, бір жерін күйдіріп алмауы үшін, оның үстіне дымқыл мата немесе кез-келген қолда бар затты жабу керек, ауыз бен мұрынды сулы орамалмен, шарфпен, жаулықпен және т. б. орап байлап, содан кейін оны қолынан жетелеп қауіпсіз орынға алып бару керек.

2.2. Охранно-пожарная сигнализация

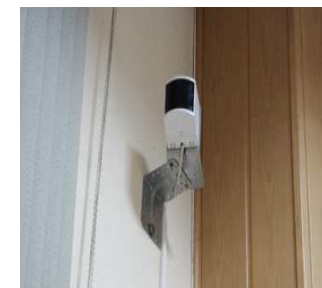
Охранно-пожарная сигнализация (ОПС) – это комплекс технических средств, предназначенных для своевременного оповещения о возгорании на объекте и формирования управляющих сигналов для систем оповещения о пожаре и автоматического пожаротушения.

Основная цель - спасение жизни людей!

Функции охранно-пожарной сигнализации:

- 1) обнаружение пожара;
- 2) обработка и протоколирование информации;
- 3) формирование управляющих сигналов тревоги;
- 4) формирование команды на включение автоматических установок пожаротушения и дымоудаления, систем оповещения о пожаре, технологического, электротехнического и другого инженерного оборудования объектов.

По принципу контроля физических параметров извещатели охранно-пожарной сигнализации делятся на дымовые, тепловые пожарные датчики, датчики утечки воды, датчики утечки угарного или природного газа.

ния работников организаций и населения мерам пожарной безопасности и требования к содержанию учебных программ по обучению мерам пожарной безопасности» на объектах с массовым пребыванием людей практические тренировки по отработке планов эвакуации должны проводиться не реже одного раза в полугодие.

Временные параметры локализации и ликвидации пожара зависит в первую очередь, от своевременности задействования системы оповещения. В настоящее время широкое практическое применение получили пожарные сигнализации, которые позволяют своевременно выявлять пожар и предупреждать об этом, а многие из них еще и позволяют управлять автономными системами пожаротушения, которые могут использоваться на объектах. Принцип действия пожарной сигнализации основан на непрерывном контроле состояния специальных датчиков, которые способны реагировать на появление дыма, открытых очагов пламени, повышение температуры. Каждый руководитель организации, руководствуясь Приказом МВД РК от 11 ноября 2016 года № 1111 Технический регламент «Требования по оборудованию зданий, помещений и сооружений системами авто-

матического пожаротушения и автоматической пожарной сигнализации, оповещения и управления эвакуацией людей при пожаре» должен заранее обеспечить требуемый уровень безопасности в случае угрозы и возникновении пожара.

4. Жаттығулардың қорытындысын шығару

Жаттығуларды талдау жаттығу тақырыбында қарастырылған адамдарды эвакуациялау және өртті өшіру кезіндегі әрекеттердің дұрыстығын бағалау, сондай-ақ объектідегі өрт қауіпін төмендетуге және қызмет ететін персоналдың қауіпсіздік деңгейін жоғарылатуға қабілеттендіретін іс-шараларды дамыту үшін жүргізіледі.

Жаттығуларды талдау келесідей жүйелілікпен өткізілуі тиіс:

- басшы мақсатты, міндетті және өткізілген жаттығудың бағдарламасын хабарлайды;
- жаттығуға жауапты тұлға, персоналдардың әрекеттері туралы баяндама жасайды және қателерді талдай отырып өз бағасын береді;
- жаттығудың басшысы талдау барысында жаттығуға қатысушы кез-келген тұлғадан түсінік талап етуі мүмкін.

Талдау аяқталғанда ұйымның басшысы қорытындысын шығарады және өткізілген жаттығуға баға береді, сондай-ақ оған қатысушылардың әрқайсысына жеке-жеке баға береді.

**Соның негізінде
«Әдістемелік нұсқаулар» әзірленген
нормативтік-құқықтық актілер
ТІЗІМІ**

1. 11.04.2014 жылғы № 188-V ЗРК ҚР «Азаматтық қорғау туралы» Заңы;

2. 2014 жылғы 9 қазандағы № 1077 Қазақстан Республикасының «Өрт қауіпсіздігі ережесі»;

3. «Халыққа және азаматтық қорғау саласындағы мамандарға хабар беру, білімді насихаттау, оқыту ережесі». Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 2015 жылғы 20 сәуірдегі № 381 бұйрығымен бекітілген. (Ереже 14.11.2016 № 1057 қосымшамен толықтырылды).

4. ҚР ПМ 2015 жылғы 16 қыркүйектегі № 777 «Ұйымдардың жұмысшылары мен халықты өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту және өрт қауіпсіздігі шараларына оқыту жөніндегі оқу бағдарламаларының мазмұнына қойылатын талаптар туралы ереже».

5. ҚР ПМ 2015 жылғы 26 маусымдағы № 446 «Өрт сөндіруді ұйымдастыру ережесі».

6. «Өрт қауіпсіздігіне қойылатын жалпы талаптар» техникалық регламент. Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 2017 жылғы 23 маусымдағы № 439 бұйрығы.

7. «Объектілерді қорғауға арналған өрт техникасының қауіпсіздігіне қойылатын талаптар» техникалық регламент. Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 2017 жылғы 23 маусымдағы № 438 бұйрығы.

8. «Ғимараттарды, үй-жайлар мен құрылыстарды автоматты өрт сөндіру және автоматты өрт сигнализациясы, өрт кезінде адамдарды құлақтандыру және оларды эвакуациялауды басқару жүйелері мен жабдықтау жөніндегі талаптар» техникалық регламент. Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 2016 жылғы 29 қарашадағы № 1111 бұйрығы.

В текстовой части подробно излагается порядок и последовательность эвакуации людей, обязанности обслуживающего персонала, а также привлеченных сил по оповещению о пожаре и организации движения людей к эвакуационным выходам. При разработке плана эвакуации предусматриваются несколько (3-5) вариантов эвакуации людей из здания в зависимости от наиболее вероятных мест возникновения пожара, возможного характера его развития.

В текстовой части планов эвакуации по каждому из вариантов отражаются:

1. организация системы оповещения людей о пожаре;
2. количество лиц обслуживающего персонала, а также дополнительных сил, привлекаемых для эвакуации;
3. эвакуационные маршруты;
4. конечные пункты следования (порядок рассредоточения эвакуированных, оказание им при необходимости медицинской помощи);
5. порядок использования специального оборудования, а также автоматических установок пожаротушения, внутренней телефонной связи, радиостанций.

В графической части плана указываются маршруты движения людей при эвакуации (сплошной линией зеленого цвета со стрелками в направлении эвакуационных выходов). На плане эвакуации указываются запасные пути эвакуации (пунктирной линией зеленого цвета). План эвакуации (графическая и текстовая части) наглядно оформляется и вывешивается на видном месте в помещениях пожарного поста или другого помещения с круглосуточным дежурством обслуживающего персонала, а также у руководства объекта. Расшифровка условных обозначений в графической части выполняется **под планом эвакуации на государственном и русском языках**. План эвакуации утверждается руководителем объекта, организации. В соответствии с приказом МВД РК от 16 сентября 2015 года № 777 «Правила обуче-

пожарной сигнализации, уточнить пути эвакуации из опасной зоны в безопасную зону.

В данных «Методических рекомендациях» определен порядок проведения объектовой тренировки по отработке вводной, связанной со срабатыванием охранно-пожарной сигнализации.

2. Основные требования норм и правил пожарной безопасности к эвакуационным выходам и путям эвакуации

2.1. План эвакуации

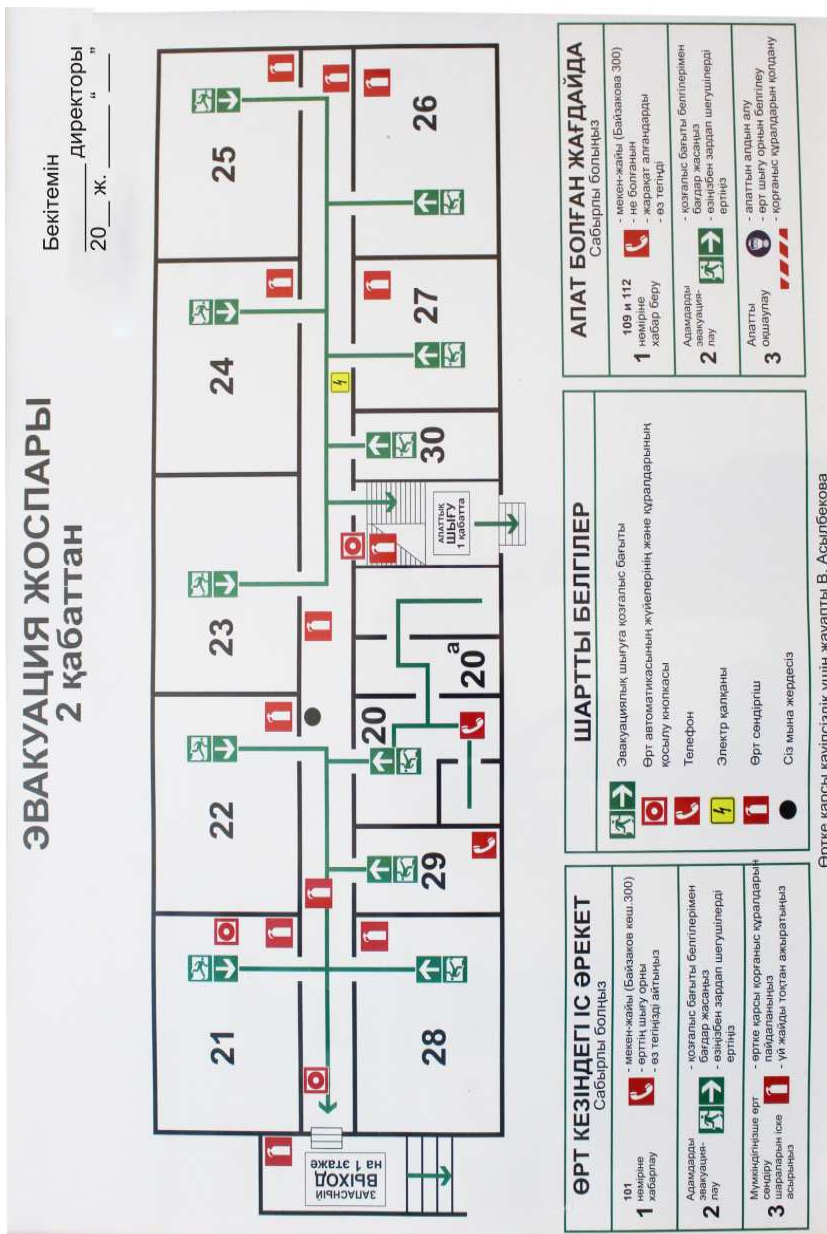
План эвакуации – заранее разработанный план (приложение 1), в котором указаны пути эвакуации, маршруты, эвакуационные и аварийные выходы, установлены правила поведения людей, порядок и последовательность действий в условиях чрезвычайной ситуации. Руководствуясь Постановлением Правительства РК от 9 октября 2014 года № 1077 «Правила пожарной безопасности» в зданиях и сооружениях (кроме жилых домов) при одновременном нахождении на этаже более 10 человек администрацией разрабатываются планы эвакуации людей на случай возникновения пожара. Планы эвакуации содержат графическую и текстовую части.

Графическая часть включает в себя поэтажную (посекторную) планировку здания или сооружения с указанием эвакуационных выходов (лестничных клеток, наружных открытых лестниц, выходов непосредственно наружу), маршрутов движения людей и обслуживающего персонала, а также символическое изображение мест расположения кнопок ручных пожарных извещателей, телефонных аппаратов, средств пожаротушения (пожарных кранов, огнетушителей).

Сондай-ақ қосымша әдебиеттер:

1. «Оқу-үйрену және жаттығуларын өткізу, сондай-ақ ТЖ жағдайындағы іс-әрекеттерге азаматтық қорғаудың лауазымды тұлғалары мен жұмыс істейтін қызметкерлерді оқыту жөніндегі ұсыныстар», ҚР ИМ ТЖК Азаматтық қорғаныс басқармасымен келісілген. 20.01.2016 ж. № 29-5-1/167;

2. «Өндірісте ҚӘУЗ-ді пайдаланатын көршілес химиялық қауіпті нысандағы авария кезінде жалпы білім беретін барлық үлгідегі мектептердегі жаттығуларға даярлық және өткізу жөніндегі әдістемелік нұсқаулық». ҚР ИМ ТЖК Азаматтық қорғаныс басқармасымен келісілген.

1-қосымша

при угрозе и возникновении ЧС, также отрабатываются действия по различным вводным и обстановке. Одной из вводной таких тренировок являются «Действия сотрудников организации при срабатывании охранно-пожарной сигнализации».

Основная цель тренировки – это поддержание и проверка подготовленности персонала, взаимодействие объектовых формирований гражданской защиты. Согласно приказа МВД РК № 387 «Правила создания, содержания, материально-технического обеспечения, подготовки и привлечения формирований гражданской защиты» на объектовом уровне создаются различные формирования гражданской защиты; но такие формирования гражданской защиты, как: противопожарные, медицинской помощи и связи создаются во всех организациях. В ходе тренировки, вышеперечисленные формирования гражданской защиты, должны отрабатывать вопросы взаимодействия при локализации и ликвидации пожара, эвакуации людей.

В соответствии с требованиями технического регламента «Общие требования к пожарной безопасности», утвержденного приказом МВД РК от 23.06.2017 № 439 охранно-пожарная сигнализация является одним из составляющих элементов противопожарной системы. Согласно «Правилам пожарной безопасности», утверждённым Постановлением Правительства от 9 октября 2014 года № 1077 организации обязаны заблаговременно разработать план эвакуации при пожаре (Приложение № 1), спланировать, проводить тренировки по действиям при пожаре, в том числе и при срабатывании охранно-

1. Общие положения

Пожар – неконтролируемое горение, создающее угрозу, причиняющее вред жизни и здоровью людей, материальный ущерб физическим и юридическим лицам, интересам общества и государства.

Пожары относятся к одному из видов чрезвычайных ситуаций, которые часто возникают и от которых никто не застрахован. Но благодаря развитию и совершенствованию современных методов, систем и устройств, в настоящее время можно эффективно бороться с такой опасностью, как пожар.

В соответствии со статьями 16 Закона РК «О гражданской защите» в каждой организации должна проводиться противопожарная пропаганда, а также обучение работников данной организации мерам пожарной безопасности.

Обучение предусматривает проведение учений и тренировок. Согласно требованиям Закона РК «О гражданской защите» (статья 18) каждое физическое лицо обязано участвовать в учениях и тренировках.

Тренировка (объектовая тренировка) в сфере гражданской защиты является одной из основных форм обучения руководящего состава и сотрудников организации, в ходе которой приобретаются навыки и практический опыт, проверяются их готовность к различным чрезвычайным ситуациям. Существуют различные виды тренировок. В ходе каждой тренировки персонал организации отрабатывает свои действия

БЕКІТЕМІН

Ұйымның басшысы

201_ жыл «___» _____

Жаттығуды дайындау және өткізу Ж О С П А Р Ы

I. ЖАТТЫҒУДЫҢ ТАҚЫРЫБЫ: «Күзет-өрт сигналы берілген кезде азаматтық қорғау объектілік құрылымдарының және персоналдардың әрекеті, олардың өзара әрекет етуін ұйымдастыру».

II. ӨТКІЗУ ҰЗАҚТЫҒЫ ЖӘНЕ МЕРЗІМІ: 1 сағат
(_____ сағаттан 201_ жылғы ____)

III. ЖАТТЫҒУДЫҢ МАҚСАТЫ:

1. Ұйымның Күзет-өрт сигналы берілген кезде дайындығын және әрекет етуін тексеру.
2. Өрт шығу қауіпі және шыққан кездегі ұйымның күзет қызметінің дайындығын және әрекетін тексеру.
3. Эвакуация жоспары бойынша күзет-өрт сигналы берілген кезде персоналды эвакуациялау мәселесін дайындау.
4. Қызметтік міндетіне сәйкес, өртке қарсы бөлімнің және ұйымның санитарлық постын іс жүзіндегі іс-әрекеттерді және үйлестіруді жүзеге асыру мәселесін дайындау.
5. Экстремальдық жағдайда азаматтық қорғау құрылымдарының объектілердің, персоналдың психологиялық дайындығын қалыптастыру.

IV. ЖАТТЫҒУ ӨТКІЗІЛЕТІН ОРЫН:

_____.

V. ЖАТТЫҒУҒА ТАРТЫЛАТЫНДАР:

- объектінің басшы құрамы және персоналы;
- ұйымның күзет қызметі;
- өрт сөндіру қызметі;
- санитарлық пост;
- ұйымның авариялық-техникалық тобы.

VI. ЖЕКЕ ЖАҒДАЙ (кіріспе):

__201__ жыл __ _____ сағат _____ мин.
жұмыс уақытында күзет-өрт сигналы іске қосылды _____

VII. ЖАТТЫҒУ ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ:

Бірінші кезең:

Күзет-өрт сигналы іске қосылған кезде ұйымның кезекші қызметінің кіріспе бойынша әрекеті (әрекеттің алгоритмі 3.1-тармақта көрсетілген) _____

Екінші кезең:

Ұйымның өрт сөндірушілерінің кіріспе бойынша әрекеті: «өртті оқшаулау және өшіру» (әрекеттің алгоритмі 3.2-тармақта көрсетілген) _____

Содержание

1. Общие положения.....	26
2. Основные требования норм и правил пожарной безопасности к эвакуационным выходам и путям эвакуации.....	28
3. Действия персонала при срабатывании охранно-пожарной сигнализации.....	32
4. Анализ (разбор) результатов тренировки и подведение итогов.....	36
5. Список нормативно-правовых актов.....	38
6. Приложения № 1 и № 2.....	40

**Методические рекомендации
по подготовке и проведению тренировок
в организациях при срабатывании
охранно-пожарной сигнализации**

Настоящие «Методические рекомендации по подготовке и проведению тренировок в организациях при срабатывании охранно-пожарной сигнализации» предназначены для планирования, подготовки, и проведения тренировок, а также обучения руководящего состава и сотрудников организаций по соблюдению мер пожарной безопасности.

«Методические рекомендации» следует применять как учебное пособие, учитывая местные условия, особенности расположения организации, возможных ЧС, а также уровень подготовленности руководящего состава и сотрудников по действиям в экстремальных ситуациях.

«Методические рекомендации по подготовке и проведению тренировок в организациях при срабатывании охранно-пожарной сигнализации» рассмотрены и утверждены на Научно-методическом совете Республиканского учебно-методического центра гражданской защиты (Решение №5 от 30.01.2018 года).

В подготовке и выпуске «Методических рекомендаций» принимали участие сотрудники Республиканского учебно-методического центра гражданской защиты: автор-исполнитель – Кулумбетова Х. А. – старший преподаватель, под общей редакцией Директора «РУМЦ ГЗ» – Мельникова Е. Н., технический редактор – Адильбаева Е. Б. – главный специалист, перевод на государственный язык – Ашинова С. А. – главный специалист.

На данные методические рекомендации меется свидетельство об авторском праве, выданное Министерством юстиции под № 1062/1 от 12 апреля 2018 года.

Санитарлық постың кіріспе бойынша әрекеті: «Зардап шегушілерге алғашқы көмек көрсету» (әрекеттің алгоритмі 3.3-тармақта көрсетілген)_____

Үшінші кезең:

Ұйымның персоналының кіріспе бойынша әрекеті: «Эвакуация» (әрекеттің алгоритмі 3.4-тармақта көрсетілген)_____

VIII. ЖАТТЫҒУЛАРДЫ ТАЛДАУ:

Жаттығу штабының бастығы _____
(жаттығуға жауапты)

**МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

КОМИТЕТ ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ

**РЕСПУБЛИКАНСКИЙ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЦЕНТР
ГРАЖДАНСКОЙ ЗАЩИТЫ**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
по подготовке и проведению тренировок
в организациях при срабатывании
охранно-пожарной сигнализации**

Алматы - 2018 год